

VÄRSTA KALASET

LÄRARHANDLEDNING

AV: HELEN OHLSSON

VÄRSTA KALASET

Lärohandledning

FAKTA OCH BAKGRUND

Bakgrund till programmet:

Värsta kalaset behandlar ämnet barnfattigdom. Vi har valt att göra en dramatisering då en dokumentär lätt pekar ut drabbade barn. I denna dramatisering ligger fokus istället på en fiktiv person - huvudpersonen Lina.

Värsta kalaset har fyra avsnitt och varje avsnitt är 12 minuter långt. I den här handledningen hittar du som pedagog stöd, tips och råd för att kunna arbeta vidare med serien.

Innehåll:

- **Fakta om barnfattigdom**
 - FN:s Barnkonvention
 - Begreppet barnfattigdom
 - Om barn som lever i barnfattigdom
 - Konsekvenser för barn utsatta för barnfattigdom
 - Länkar
 - Temats koppling till Lgr11

- **Värsta kalaset - Arbeta med avsnitten**
 - Att tänka på/förberedande arbete
 - Diskutera
 - Att göra
 - Innan ni ser filmen
 - Del 1 - Handling
 - Att diskutera
 - Att göra
 - Del 2 - Handling
 - Att diskutera
 - Att göra
 - Del 3 - Handling
 - Att diskutera
 - Att göra
 - Del 4 - Handling
 - Att diskutera
 - Att göra
 - Efter-reflektion

FAKTA OM BARNFATTIGDOM

FN:s barnkonvention

I Barnkonventionen anges de universella rättigheter som barn bör ha. Den är en del av folkrätten och antogs av FN:s generalförsamling år 1989. Sverige ratificerade den 1990 som ett av de allra första länderna. Att en stat ratificerar en konvention betyder att staten juridiskt förbinder sig att uppfylla det som står i konventionen.

Många barnrättsorganisationer arbetar för att bevaka dessa rättigheter. Rädda barnen gör varje år en rapport kring hur Sverige följer Barnkonventionen som de sedan lämnar till FN. Rapporten kan leda till kritik mot den svenska regeringen från FN.

Artikel 26 och 27: (Ur Barnombudsmannens kortfattade version för barn och vuxna)

"26. Du har rätt till social trygghet. Om det behövs ska samhället hjälpa till så att du får bostad, mat och kläder.

27. Du har rätt att leva på ett sätt som ger dig möjlighet att utvecklas fysiskt, psykiskt, andligt, moraliskt och socialt. Dina föräldrar har huvudansvaret för detta, men om de behöver stöd ska de få det."

Begreppet barnfattigdom

Ordet fattigdom väcker starka känslor. Många kommer att tänka på till exempel livshotande svält, uteblivna vaccinationer och obefintlig skolgång. Här använder man ett **relativt** fattigdomsbegrepp. Det handlar alltså inte om absoluta tal i fråga om kronor och ören utan om barn som utsätts för utanförskap för att de inte kan leva på samma villkor som andra barn på grund av dålig ekonomi. Detta relativa begrepp används inom EU för att bedöma barns ekonomiska utsatthet.

Om barn som lever i barnfattigdom

I Sverige finns ungefär 2 miljoner barn. Av dem lever ca 230 000 i barnfattigdom, enligt en rapport från Rädda barnen år 2014. Det är ungefär 12 procent av alla barn i vårt land.

Rädda barnen och Majblomman använder begreppet *barnfattigdom* medan Bris använder termen *barn i ekonomisk utsatthet*. I denna handledning använder vi för det mesta Rädda barnens begrepp.

Med begreppet barnfattigdom menas barn i familjer där intäkterna inte täcker nödvändiga kostnader som mat, boende, kläder och försäkringar eller som någon gång under året fått försörjningsstöd (tidigare kallat socialbidrag).

Många av de barn som är utsatta för barnfattigdom har föräldrar som har svårt att jobba. Det kan handla om att de är sjuka eller har svårt att komma in på arbetsmarknaden, har osäkra arbetsförhållanden eller ofrivilligt arbetar deltid. Många är barn till ensamstående och/eller unga föräldrar och/eller barn till utlandsfödda föräldrar.

Barnfattigdomen är störst i storstäder och där finns också de största lokala skillnaderna mellan stadsdelar.

Konsekvenser för barn utsatta för barnfattigdom

Barn som lever i barnfattigdom är inte alltid bara utsatta rent ekonomiskt. Deras ekonomiska situation leder ofta till andra problem. Statistiskt har de större risk för att bli mobbade eller hamna utanför socialt, de har sämre fritidsmöjligheter och har sämre skolresultat. Barn riskerar också vräkning på grund av sin ekonomiska utsatthet. I två fall av tre där barn vräks är föräldern ensamstående.

Länkar:

UNICEF

- Vad är barnkonventionen? Vad har den för historia? Läs den som lång- eller kortversion unicef.se/barnkonventionen
- Om fattigdom och om vad skillnaden är mellan absolut och relativ fattigdom unicef.se/fakta/fattigdom
- Ungas röster om socialt utanförskap unicef.se/utanfor/rapport

Rädda barnen

- Om Barnkonventionen. Lång och kort version. Vem kontrollerar att den följs? raddabarnen.se/barnkonventionen
- Om barnfattigdom - aktuell årsrapport och vad Rädda Barnen gör för att bekämpa barnfattigdom. raddabarnen.se/barnfattigdom
- Fattigskolan - Barns egna tips om hur man kan dölja att man är fattig. fattigskolan.se

Bris

- Bris - om man behöver någon att prata med. bris.se/?pageID=14

Barnombudsmannen

- Barnkonventions artiklar skriven för barn och unga barnombudsmannen.se/barnkonventionen/barnkonventionen-for-barn-och-unga/
- En pdf om Barnkonventionens bakgrund och sammanhang: barnombudsmannen.se/publikationer/bestall-och-ladda-ner/barnkonventionen---en-lattlast-skrift-om-konventionen-om-barnets-rattigheter/

Majblomman

Rapporter, exempel på bidragsansökningar, dramatiserade filmer som är hämtade ur bidragsansökningar, debatt och kommentarer majblomman.se/barnfattigdom

TEMATS KOPPLING TILL LÄROPLANEN:

Redan i inledningen i läroplanen (Lgr 11) talas, under Grundläggande värden om den värdegrund skolan ska ha. Där skriver man bland annat om varje människas egenvärde, individens frihet och integritet och om solidaritet med svaga och utsatta: Man skriver att det är värden skolan ska gestalta och förmedla. Man trycker också på att skolan ska fostra till rättskänsla, generositet, tolerans och ansvarstagande.

Ur Lgr II:

Förståelse och medmännisklighet

Skolan ska främja förståelse för andra människor och förmåga till inlevelse. Omsorg om den enskildes välbefinnande och utveckling ska prägla verksamheten. Ingen ska i skolan utsättas för diskriminering på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, könsöverskridande identitet eller uttryck, sexuell läggning, ålder eller funktionsnedsättning eller för annan kränkande behandling. Sådana tendenser ska aktivt motverkas. [...]

Mål

Skolans mål är att varje elev

- kan göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden grundade på kunskaper om mänskliga rättigheter och grundläggande demokratiska värderingar samt personliga erfarenheter,
- respekterar andra människors egenvärde,
- tar avstånd från att människor utsätts för förtryck och kränkande behandling, samt medverkar till att hjälpa andra människor,
- kan leva sig in i och förstå andra människors situation och utvecklar en vilja att handla också med deras bästa för ögonen, och
- visar respekt för och omsorg om såväl närmiljön som miljön i ett vidare perspektiv.

Riktlinjer

Alla som arbetar i skolan ska

- medverka till att utveckla elevernas känsla för samhörighet, solidaritet och ansvar för människor också utanför den närmaste gruppen,
- i sin verksamhet bidra till att skolan präglas av solidaritet mellan människor,
- aktivt motverka diskriminering och kränkande behandling av individer eller grupper, och
- visa respekt för den enskilda individen och i det vardagliga arbetet utgå från ett demokratiskt förhållningssätt

Läraren ska

- klargöra och med eleverna diskutera det svenska samhällets värdegrund och dess konsekvenser för det personliga handlandet,
- öppet redovisa och diskutera skiljaktiga värderingar, uppfattningar och problem,
- uppmärksamma och i samråd med övrig skolpersonal vidta nödvändiga åtgärder för att förebygga och motverka alla former av diskriminering och kränkande behandling,
- tillsammans med eleverna utveckla regler för arbetet och samvaron i den egna gruppen, och
- samarbeta med hemmen i elevernas fostran och klargöra skolans normer och regler som en grund för arbetet och för samarbete.

VÄRSTA KALASET - ARBETA MED AVSNITTEN

Filmerna handlar om Lina som snart fyller tio år. Hon bor med min mamma och lillebror i ett höghusområde. Linas mamma har ont om pengar och måste ibland tacka ja till nattjobb och då får Lina natta lillebror. När det drar ihop sig till Linas födelsedag drömmer hon om att få ha kalas och skolkompisarna trycker på men mamma har inte råd. Lina måste dölja familjens situation.

Lina är ett exempel på hur ett barn kan känna sig utsatt på grund av familjens ekonomi. För de flesta är det lätt att förstå hur Lina känner sig när hon inte har råd med kalas eller kan följa med på en utflykt. Men ekonomisk utsatthet kan lika gärna handla om att inte ha råd med, och tillgång till, sådant som de i ens närhet har. Känslan av att inte kunna åka på skidsemester varje lov eller få en ny telefon när senaste modellen släpps är densamma som den Lina har. Serien vill beröra, väcka inlevelse och medkänsla hos eleverna och även förståelse för olika familjers livsvillkor. Serien ger också ett bra tillfälle att prata om Barnkonventionen och mänskliga rättigheter.

Att tänka på/förberedande arbete

Barnkonventionen är en mänsklig rättighet och detta är ett bra tillfälle att prata om det.

Detta kan också vara ett bra tillfälle att presentera Bris hjälplinje för barn dit barn kan ringa och

prata med någon när de känner behov av det. Skriv gärna ut sidan från webben och visa den. Berätta hur barn kan ta kontakt med Bris och sätt sedan upp den på en lämplig plats i klassrummet.

Diskutera

Vad menas med mänsklig rättighet? Vad är det? Varför har man valt att samla dem? Spelar det någon roll om de finns nedskrivna eller inte?

(Mänskliga rättigheter gäller alla över hela världen och det spelar ingen roll vilket land du kommer från eller vilket språk du talar. Alla människor är födda fria och har samma värde och samma rättigheter) Barnombudsmannen har tagit fram en kortfattad version av barnkonventionen och som är skriven för barn och unga.

Arbeta tillsammans utifrån rutan med text nedan. Skriv gärna ut den och be alla läsa igenom den i lugn och ro hemma en gång. Gör en tankekarta tillsammans på tavlan där ni benar ut vilka olika områden Barnkonventionen fokuserar på. (Se rutan nedan) Vilka saker har barn rätt till, översiktligt? (inflytande, identitet, lika värde, må bra, skydd, familj, information, utbildning, lek och vila)

Vad betyder alla de där sakerna? Vad betyder det att man har rätt till inflytande? Ge exempel och lägg till öar i tankekartan som exempel.

Ord att begreppsintroducera: Barnkonvention, mänskliga rättigheter, yttrandefrihet, identitet, diskriminera, medborgare, social trygghet, samhället, flykting, kränkning, information, kultur

Att göra:

Material: Ljusa färgade papper, pennor, fina presentsnören, eventuellt glitter och annat att dekorera med.

När ni är klara med diskussionen kan barnen få skriva varsin av de 29 meningarna från Barnkonventionen på hårt färgat papper. Skriv meningar på papperet och rita en ballong runt den innan ni klipper ut. Prata gärna om vilka olika former en ballong kan ha och att man själv kan välja. Det finns runda, avlånga, kaninformade... Glöm inte den lilla ballongbiten under knuten. Det gör att man grafiskt ser att det är en ballong.

Låt barnen först göra mallar på ett annat papper som de sedan kopierar till sitt papper. Eventuellt kan övningen innehålla ett moment av symmetri om ni arbetar med en mall som ni gör som form och som blir symmetrisk på vänster och höger sida. Tänk på att använda ljusa papper så att texten syns bra. Använd glitter eller annat att dekorera ballongerna med. Sätt på fina presentsnören.

När ni är klara kan ni ha en föreställning. Varje barn kan ta plats med sin ballong och läsa upp sin mening under högtidliga former. Det blir ett fint sätt att befästa innehållet i konventionen. Sätt upp ballongerna tillsammans i klassrummet, antingen i en ballongbukett på väggen eller hängande i taket. Du kan också kopiera eller fotografera dem en och en och göra en barnrättsbok som barnen får sitt eget exemplar av.

Förkortad version av Barnkonventionen:

Inflytande	Identitet	Lika värde
Du får tänka och tycka vad du vill.	Du har rätt till ett namn.	Ingen får behandla dig sämre än någon annan.
Du har rätt att uttrycka din åsikt.	Du har rätt att vara medborgare i ett land.	Om du är handikappad har du rätt att få stöd för att kunna delta i aktivt i samhället.
Andra ska lyssna på din åsikt i frågor som rör dig.	Du har rätt att få veta vilka som är dina föräldrar och att få vara hos dem.	
Du får vara med i föreningar eller		

slippa vara med i dem om du inte vill.		
<p>Må bra</p> <p>Vuxna ska ta hand om dig och skydda dig.</p> <p>Vuxna ska tänka på vad som är bra för dig när de tar beslut som rör dig.</p> <p>Ditt land ska göra allt det kan för att du ska få leva och utvecklas.</p> <p>Du har rätt att vara frisk och att få sjukvård.</p> <p>Du har rätt till social trygghet. Om det behövs måste samhället hjälpa dig att få bostad, mat och kläder.</p> <p>Dina föräldrar ska ta hand om dig och om de behöver stöd i att göra det så ska de få det.</p> <p>Om du blir flykting ska du ha rätt att få skydd</p>	<p>Skydd</p> <p>Du har rätt att ha hemlisar. Ingen får t ex läsa dina brev eller dagböcker.</p> <p>Du har rätt att slippa våld och kränkningar.</p> <p>Du får inte göra sådant som är skadligt för dig eller som hindrar dig från att gå i skolan eller att utvecklas.</p> <p>Du får inte föras till ett annat land om inte båda dina föräldrar sagt ja.</p> <p>Du har rätt att skyddas mot droger.</p> <p>Du har rätt att skyddas från att delta i krig om du är under 15 år.</p>	<p>Familj</p> <p>Du har rätt att träffa båda dina föräldrar.</p> <p>Ingen får skilja dig från dina föräldrar om det inte är nödvändigt för att du ska må bra.</p> <p>Om du inte kan vara kvar hos dina föräldrar ska du få extra hjälp att få det bra.</p>
<p>Information</p> <p>Du har rätt att få veta vad som händer i världen och till exempel genom tv eller tidningar.</p>	<p>Utbildning</p> <p>Du har rätt att gå i skolan och den ska vara gratis.</p> <p>Du ska lära dig om mänskliga rättigheter.</p>	<p>Lek, fritid och kultur</p> <p>Du har rätt att ha fritid och att få leka och vila.</p>

Innan ni ser filmen

Från att ha först ha fokuserat på ATT barn har rättigheter, kan ni här zooma in på delarna under rubriken "må bra". Påtala att samhället har ansvar när föräldrar har det jobbigt. Samhället ska hjälpa till. Det kan göra att eventuellt barnfattigdomsdrabbade barn slipper känna att deras föräldrar skuldbeläggs.

Barn som själv lever i fattigdom anstränger sig ofta för att dölja det. Därför avråder vi från att diskutera ämnet väldigt öppet i klassen utan rekommenderar att det sker ganska styrt och knyts nära handlingen i programmet och till karaktärerna där. Diskussionsfrågorna handlar om att leva sig in i personerna i filmen, att genom dem och olika övningar träna empati.

Det kan vara en bra idé att göra en överenskommelse i klassen om att ni ska diskutera Lina i filmen och inte verkliga personer ni känner i detta tema. Det blir en garanti för barn i klassen som är drabbade av ekonomisk utsatthet så att de slipper oroas för att känna sig utpekade.

Många av övningarna är diskussionsövningar som ska hjälpa barnen upptäcka hur det är att vara ett barn drabbat av barnfattigdom och flera frågeställningar handlar om hur det känns att vara det barnet och hur omständigheterna påverkar barnet. Frågeställningarna syftar även till att få barnen att värdera och reflektera över förväntningar på till exempel vad ett kalas kan vara. Var

lyhörd för hur väl diskussionen flyter. Vare sig ni arbetar i mindre grupper eller i helklass är det viktigt att den som leder diskussionen ser till att alla som vill får möjlighet att tala. Två bra metoder:

- **Tänk tyst – tala högt**
Ställ frågan, be om ett par tysta minutrar när alla antecknar/ritar sina tankar i en skrivbok eller på en liten white board, starta diskussionen.
- **2 – 6 – helklass**
Ställ frågan, samtala i par någon minut, slå ihop tre grupper och samtala ytterligare några minuter, avsluta med samtal i helklass.

Antingen kan ni, pausa avsnittet medan ni tittar eller diskutera efteråt. Om ni vill pausa så finns tidsangivelse vid diskussionsfrågorna.

Dramatisera gärna! Det ger alla möjlighet att vara i Linas kläder och öppnar för alternativa lösningar. Om ni väljer att dramatisera kan ni med fördel slå ihop flera diskussionsfrågor i en och samma scen.

Även om många barn förstår och kan sätta sig in i Linas känslor kan det vara svårt att hitta de rätta orden. Samla gärna tillsammans ihop ord på känslor och anteckna dem. Det underlättar i samtalen om alla har tillgång till många olika ord. Ett bra tillfälle att tala om adjektiv och synonymer.

De kreativa övningarna syftar till att synliggöra rättigheter, behov och att träna taluppfattning och formen för objekten är i kalasform så att klassrummet blir mer och mer kalaslikt ju längre fram ni jobbar.

DEL I - HANDLING:

Sara flyttar in i Linas hus. Sara vill gärna bli vän med Lina men Lina håller helst Sara på avstånd. Ingen får veta familjens hemlighet: Att de har ont om pengar.

Snart är det Linas födelsedag. Trots att hon inte ska ha något kalas gör hon inbjudningskort till ett överraskningskalas - som inte finns. När klasskamraterna kommer på att Lina snart fyller år börjar de tjata. Lina delar då ut inbjudningskortet till kalaset som inte finns.

När kalaset närmar sig blir Lina "sjuk". När något kostar pengar tar hon till "vara sjuk-tricket". När Lina är hemma och är "sjuk" ringer det på dörren. Det är Sara. Hon vill komma in. Det vill inte Lina. De går ut och istället. Lina säger att hon ställer in kalaset för att hon inte kommit på någon bra överraskning. Sara säger att hon är "värsta överraskningsfixaren" och kan fixa det. Det tycker Lina låter bra.

Att diskutera:

Tidsangivelserna är punkter där ni, om ni vill, kan pausa avsnittet och diskutera det som nyss hände.

- **[03:45]** Varför har Linas familj mindre pengar än andra familjer?
- **[03:45]** Hur känns det för Lina när hennes mamma säger att de inte har råd att ha kalas och Lina säger att hon ändå inte vill det? Är det sant att hon inte vill det?
- **[06:00]** Hur känns det för Lina när klasskamraterna säger saker som "De har aldrig haft kalas, de är för snåla."? Är det sant som kamraterna säger? Varför säger de så?
- **[08:25]** Lina delade ut korten iallafall. Varför gjorde hon det?
- **[08:25]** Lina låtsas vara sjuk för att slippa sitt påhittade kalas. Ibland har hon blivit "sjuk" andra gånger när det varit saker som kostat pengar. Varför gör hon så? Hur känns det för henne att behöva göra så?
- **[09:53]** Sara ringer på dörren. Lina vill inte släppa in henne. Varför inte?
- **[Efteråt]** Lina ljuger och säger att det inte kan bli något kalas eftersom hon inte kommit på någon bra överraskning. Sara vill ju gärna komma på kalaset och erbjuder sig då att vara kalasfixare. Vad tror ni kommer hända? Kommer det bli ett kalas? Kommer Sara att fixa det? Hur ska de göra för att fixa det? Vad händer om de inte klarar av det?

Att göra:

Vad drömmer Lina om?

Hur ser Linas drömkalaset ut, tror du?

Vad ser hon framför sig? Vilka saker finns på ett kalas? Vilka är där? Prata först tillsammans och gör en tankekarta på tavlan med alla grejer Lina kanske drömmer om.

Använd A3-papper och rita ett porträtt av en person som ska gå på kalas.

Rita eller skriv Linas dröm i tankebobblor. Prata om olika prat- och tankebobblor och vad de betyder och hur man visar vad någon säger, viskar, skriker och drömmer. Jämför med sms och smileys

Klipp sedan ut tankebobblorna och sätt dem runt din kalasgäst.

DEL 2

Överraskningskalaset förbereds för fullt av Sara. Lina är tillbaka i skolan. Klassen är förväntansfull. Lina också. Det första egna kalaset kanske blir av iallafall? Sara har alla möjliga idéer. De bestämmer sig för ett badkalas.

Av misstag råkar Lina ta med Sara hem. Sara räknar och räknar - och ser en del av de saker Lina inte vill att hon ska se hos dem.

Någonstans där brister det för Lina och hon öppnar sig mer för Sara och berättar att hennes mamma har ont om pengar och att Saras planer inte kan bli av, på grund av det. Men gästerna är ju redan bjudna... Vad ska de göra? Sara får en ny idé: De ska jobba ihop alla pengar som behövs till kalaset, över 2000 kronor. På en enda dag.

Att diskutera:

Tidsangivelserna är punkter där ni, om ni vill, kan pausa avsnittet och diskutera det som nyss hände.

- **[01:55]** Sara ringer på när de ska gå till skolan. Lina stänger dörren så att Sara får vänta på utsidan medan hon klär på sig. Varför gör hon så? Vad gör det med Lina? Påverkar det hur hon leker med andra barn, tror ni?
- **[08:14]** Sara har kollat upp allt som man kan ha på kalaset och sitter och räknar. Det är badkalas med kycklingklubba, extrastor godispåse, prinsesstårta, pizzabuffé och stor kak- och bullbuffé. (2249 kronor) Måste ett kalas ha så många saker?
- **[08:50]** När Sara sitter i soffan ser hon att de har en gammal tv, en tjock-tv, och påpekar det. Varför gör hon det? Lina ljuger och säger att deras platt-tv är på lagning men lillebror avslöjar det och säger: Va? Har vi en platt-tv? Sedan ser Sara kuddarna och undrar om någon sover i soffan. Hon tycker det verkar lyxigt att sova i soffan. Hur känner sig Lina under samtalet?
- **[09:38]** När de sitter och äter mellanmål funderar Sara på hur de ska komma till badhuset och föreslår att de ska hyra limousiner åt klassen. Tror ni att Sara själv brukar ha det på sina kalas? Verkar det rimligt?
- **[10:30]** Med snacket om limousiner brister det igen för Lina och hon säger att mamma inte har några pengar och inte har råd. Hur känns det för Lina när det händer och hon berättar om det hon försökt dölja?
- **[Efteråt]** Sara föreslår att de ska samla ihop pengarna. Hur ska de göra? Går det att få ihop över 2000 kronor på en enda dag? Hur skulle du göra för att tjäna ihop egna pengar?

Att göra:

Träna taluppfattning

Material: laborationsmaterial, t ex klossar och staplar, meterlinjal

Om ni lade alla enkronor på en hög, hur högt skulle tornet bli? (1-kronan är 1,88 mm tjock och skulle nå en höjd på 4,23 meter om man lade dem ovanpå varandra)

Börja med att gissa och uppskatta. Resonera sedan tillsammans om olika metoder för laborera och räkna ut höjden, t ex att gruppera dem tio och tio eller hundra och hundra och använda modeller som staplar som representerar siffror etc för att räkna ut det.

Experimentera

Hur mycket är 2249 kronor? Vad får man för 2249 kronor idag? Jämför med surfplattor, datorer, kläder etc. Låt barnen ta reda på vad olika åtråvärda och nödvändiga saker kostar. De kan t ex få låtsashandla för just 2249 kronor, på en sajt där man handlar mat eller kläder online och i sista steget få klicka på varukorgen och skriva ut den eller skriva ut bilder på matvaror från webben eller reklamblad. Eventuellt kan de få arbeta i grupper om två eller tre personer tillsammans planera vad de ska köpa och sedan handla i olika branscher och redovisa vad de fått för samma summa.

DEL 3

Lina och Sara har loppis på torget men det går inte så bra. De försöker samla burkar istället och upptäcker att arga Ali som har pizzerian kastar gammalt hårt godis. De går hem till Lina och gör fina godispåsar av godiset och säljer det på torget.

Det går jättebra! Godiset tar slut och de går hem till Lina och måste göra fler påsar. Då upptäcker Linas mamma allt godis och blir arg. Hon tror att de stulit det och säger att de måste lämna tillbaka det - och pengarna.

Lina och mamma bråkar. Mamma säger att Lina är en tjuv om hon inte lämnar tillbaka det. Lina säger att hon är trött på att vara fattig och önskar att hon hade en annan mamma. Både Lina och mamma blir ledsna.

Att diskutera:

Tidsangivelserna är punkter där ni kan, om ni vill, pausa avsnittet och diskutera det som nyss hände.

- **[02:40]** När Sara kommer och hämtar Lina och de ska gå och ha loppis så vill Lina inte berätta för mamma vad de ska göra. Varför vill hon inte det?
- **[09:24]** Hur känns det för mamma när hon tror att de stulit godiset? Hur känns det för Lina när mamma tror att hon tagit det?
- **[10:35]** Hur känns det för Lina när mamma säger att de måste lämna tillbaka både pengarna och godiset? Tycker du att de ska göra det? Varför i så fall? Hur tänker mamma? Hur tänker Lina?
- **[11:03]** När Lina bråkat med mamma går hon upp till Sara och får en kram. De går inte in till Sara. Vill inte Sara att Lina ska se hur det ser ut hos henne? Vad tror du?
- **[Efteråt]** Sara säger: "Det ordnar sig." Tror du att det gör det? Vad har de att välja på nu? Beskriv hur Sara är som kompis.

Att göra:

Träna taluppfattning

Hur många godispåsar måste man sälja för att få ihop 2249 kr? Vad ska en godispåse kosta? Hur mycket godis måste det vara i den för att den ska kunna kosta t ex 20 kr? Laborera tillsammans. Barnen kan få rita den godispåse de tycker ska kosta 20 kronor. Rita formen av en godispåse så att man ser godisarna i påsen. Klipp ut och sätt upp.

Ge Lina råd eller uppmuntran

Material: Hårt färgat papper, pennor och snöre

Lina drömmer fortfarande om kalas och gästerna är bjudna. Om du vore Linas vän, vad skulle du göra? Vilket råd skulle du ge henne? Eller skulle du kanske bara ge en kram? Välj ett råd eller en hälsning till Lina som du sedan skriver fint. T ex kan man skriva: Det kommer ordna sig! eller bara "Kram!" Om det är enskilda ord som skrivs kan det bli en övning i att göra 3D-bokstäver, något som brukar locka barn i tioårsåldern.

Skriv det på en vimpel som sedan klippas ut från papperet. Låt barnen själva göra en trekant och mäta ut mitten av papperet nedtill och dra en linje från övre hörnen ned till mitten och sedan klippa ut vimpeln. Måla bokstäverna fint och dekorera vimpeln. Sätt sedan upp dem på ett snöre i klassrummets tak så att det börjar se kalaslikt ut hos er.

DEL 4

Linas födelsedag. Det är tråkigt att vakna och tänka på att det är en födelsedag utan kalas och att tänka på de dumma saker hon sa till mamma igår. Lina väcks med tårta på sängen. Efter frukost ska de gå till Ali och lämna tillbaka pengarna och godiset.

Lina och Sara blir osams och börjar bråka. Lina tänker att det är världens sämsta födelsedag: inget kalas, bråk med Sara och nu gå till arga Ali.

Hos Ali ber mamma om ursäkt. Ali berättar om när han var liten och hans mamma inte hade råd med något. När Lina precis ska gå säger hon: "Jag fyller faktiskt år idag. Pengarna var till mitt kalas."

Mamma blir rörd när hon får veta vad allt handlade om och att Lina inte ville säga något för att hon trodde att mamma skulle bli ledsen.

Mamma och Ali får veta att Lina bjudit in hela klassen till ett kalas som inte finns. Som börjar om en timme. Ali slänger trasan i bänken och ropar att de ska ha Alis pizzakalas. Alla hjälps åt att trolla fram Linas drömkalas. Ali baka pizza, mamma tar pengaburken och köper godis, tanten och farbror går till en bagare och fixar en tårta, Sara fixar discot och en timme senare kommer alla gästerna.

Att diskutera:

Tidsangivelserna är punkter där ni kan, om ni vill, pausa avsnittet och diskutera det som nys hände.

- **[01:21]** Hur känner sig Lina när hon vaknar upp på morgonen? Vad är det för slags känsla?
- **[03:30]** Hur känner sig Lina när hon ska gå till Ali? Sara vill att Lina ska fråga Ali om de inte kan få det gamla godiset och pengarna de tjänat ihop men Lina vill inte det. Varför vill hon inte fråga det?
- **[06:36]** Varför bestämmer sig Ali för att de ska ha kalas på hans pizzeria?
- **[Efteråt]** Vad är det som gör att det går att trolla fram kalaset på bara en enda timme?
- **[Efteråt]** Vilka saker behövde ordnas? (mat, godis, dricka, tårta, festgrejer och musik)
- **[Efteråt]** Hur känns det för Lina att få ha kalas, äntligen? Är det skillnad på hur hon känner och hur andra barn, som kanske kan ha kalas varje år, känner? Vad tror du?

Att göra:

Linas familj hade inte råd med kalas men de hade råd med mat, kläder, en tv och mycket annat. För ett annat barn kanske familjens ekonomi räcker till både kalas och många presenter. Kan det barnet ändå känna att de inte har råd? Rita, måla eller spela in egna filmer där ni visar vad den som "har allt" kanske ändå saknar eller skäms för. Det kan vara senaste mobiltelefonen, sommarstuga, resor, dyra gymnastikskor, fritidsaktiviteter - något som alla klasskompisar har och tar för givet.

Efter-reflektion

Om ni gjort göra-övningarna innan så har ni nu, vid det här laget, dekorerat ert klassrum med ballonger, vimplar och kalasfina gäster på bild. Ni har lyckats dekorera för ett kalas och klarade av det för att ni hjälptes åt.

Varför tror ni serien heter Värsta kalaset?

Vad har ni upptäckt när ni arbetade med detta? Upptäckte ni något ni inte tänkt på eller inte visste förut? Var det lätt eller svårt att sätta sig in i hur Lina känner och varför hon gjorde som hon gjorde?